

15. 10. 2013

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Kdy končí první jednání z hlediska zásady koncentrace řízení?

S účinností od 1. července 2009 byla pro občanská soudní řízení v široké míře zavedena zásada zákonné koncentrace spočívající v tom, že v tzv. sporných řízeních je možné uvést rozhodné skutečnosti a označit důkazy k jejich prokázání jen do skončení přípravného, případně prvního jednání. Cílem této úpravy bylo zefektivnit soudní spory a zamezit jejich průtahům. Dobře míněný záměr však zejména u složitějších sporů představuje určitou komplikaci a účastníky, jakož i samotný soud, mnohdy vystavuje neadekvátnímu tlaku. Navíc panovaly pochybnosti, do jaké míry je soud povinen účastníky o koncentraci řízení poučovat a kdy přesně končí ono klíčové první jednání. Nejvyšší soud ČR svým nedávným rozhodnutím tyto otázky vyjasnil.

Zákonná koncentrace řízení

Zatímco dle úpravy účinné do 30. června 2009 se zákonná koncentrace aplikovala pouze na omezený počet poměrně specifických druhů soudních sporů a průtahům v dalších řízeních se bylo možné bránit prakticky pouze pomocí fakultativní soudcovské koncentrace, zásadní novela účinná od 1. července 2009 naopak zákonnou (tedy automatickou) koncentraci zavedla pro drtivou většinu řízení v soukromoprávních věcech.

Snížil se tak sice výskyt případů, kdy bylo řízení zpravidla žalovaným účelově protahováno, současně však **nová úprava nadělala vrásky i mnohým „aktivním“ účastníkům**. V obavě, aby později nezjistili, že měli v řízení uplatnit nějaké tvrzení či nějaký důkaz, avšak nyní jim v tom již brání koncentrace, mnozí rezignují na odlišování významných skutečností a důkazů od těch irelevantních a soud zavalují vším, co je „po ruce“. Ze stejné obavy z opomenutí jakékoli pro spor významné skutečnosti či významného důkazu pak též s železnou pravidelností soud žádají o poskytnutí dodatečné lhůty po skončení přípravného/prvního jednání, aby mohli doplnit svá tvrzení a důkazy.

Soudy v praxi časový tlak vyvolaný automatickou koncentrací řízení po přípravném/prvním jednání často rozvolňují tím, že první jednání odročují (tedy v „prvním“ jednání pokračují i několik dalších jednání) či dokonce první jednání formálně zahajují až při opakovaném setkání účastníků před soudem, aniž by předchozí jednání byla vedena jako jednání přípravná.

Jakkoli se přitom tento způsob může jevit odporujícím smyslu aktuálně účinné právní úpravy, je třeba připustit, že v praxi je (zejména v právně a skutkově složitých kauzách) mnohdy žádoucí. Velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ČR přitom svým nedávným rozhodnutím shora popsanou praxi zčásti aproboval, když mimo jiné vyložil, že **termín „první jednání“ je třeba**

v souvislostech koncentrační zásady chápat nejen z časového, ale též obsahového hlediska.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR

V rozsudku ve věci spis. zn. 31 Cdo 4616/2010 ze dne 4. září 2013 Nejvyšší soud ČR řešil následující otázky:

- jakými způsoby má soud poučovat účastníky o koncentraci řízení, a
- jak je třeba vykládat termín „první jednání“.

Při zodpovězení první z výše uvedených otázek se velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia **odklonil od dřívější judikatury** (rozsudek Nejvyššího soudu ČR ve věci spis. zn. 26 Cdo 2168/2011 ze dne 13. listopadu 2012), která stanovila, že v řízení, v němž nebylo nařízeno a provedeno přípravné jednání podle ustanovení § 114c OSŘ, nastává koncentrace řízení skončením prvního jednání bez ohledu na to, zda soud účastníky před skončením jednání o této skutečnosti poučil, neboť postačí poučení obsažené v předvolání k jednání.

Naproti tomu nově Nejvyšší soud ČR konstatoval, že se poučení o koncentraci řízení má účastníkům dostat předem v předvolání, tak i při samotném jednání, jehož skončením má koncentrace nastat. Jedná se o postup, který má účastníkům umožnit, aby na jedné straně s dostatečným předstihem věděli, do jaké doby bude možné předkládat tvrzení a označovat důkazy k jejich prokázání, a na straně druhé aby byl s ohledem na princip právní jistoty jednoznačně a v reálném čase identifikován mnohdy složitě určitelný okamžik koncentrace. To by pochopitelně při pouhém poučení „dopředu“ nebylo možné. S ohledem na tento výklad tedy **koncentrace nenastane, pokud účastníci nebyli poučeni jednak v předvolání a následně též před skončením jednání, po němž má koncentrace nastat.**

Z hlediska praxe lze s tímto výkladem souhlasit, neboť by měl odstranit mnohé nejasnosti ohledně přesného okamžiku koncentrace řízení. Současně bude též bez větších potíží možné jednoznačně určit, zda soud splnil či nesplnil svou poučovací povinnost v obou případech (předvolání a závěr jednání), a zda tedy řízení je či není zatíženo procesní vadou v tomto směru.

Neméně významnou záležitostí, kterou Nejvyšší soud ČR ve svém shora uvedeném rozhodnutí též vyjasnil, je otázka konce prvního jednání z hlediska koncentrace. Obecně totiž platí, že pokud není ve věci nařízeno jednání přípravné, lze uvést rozhodné skutečnosti a označit důkazy k jejich prokázání pouze do konce prvního jednání. Kdy však takové první jednání vlastně končí?

V této souvislosti Nejvyšší soud ČR konstatoval, že **na rozdíl od úpravy rozsudku pro zmeškání (§ 153b odst. 1 OSŘ), nelze za první jednání ve smyslu ustanovení § 118b odst. 1 OSŘ považovat pouze jednání nařízené jako první v pořadí, které se reálně uskutečnilo.** Podotkl totiž, že je třeba vnímat nejen časový prvek (jako v případě rozsudku pro zmeškání), ale též prvek obsahový. Právě z hlediska obsahu je pak dle názoru Nejvyššího soudu ČR **nezbytné, aby první jednání zahrnovalo takové úkony, které je soud povinen při jednání provést dříve, než přistoupí k dokazování.** Nestačí proto, aby bylo skončeno (odročeno) jednání, které soud nařídil jako první k projednání věci samé a které se také uskutečnilo, jestliže při něm nebyly provedeny nebo nemohly být provedeny (soudem nebo účastníky) všechny úkony, které by účastníkům reálně umožnily včas a řádně splnit povinnost tvrzení a důkazní povinnost. Co se pak týče konkrétní povahy úkonů, jejichž provedení Nejvyšší soud ČR (přinejmenším) předpokládá v rámci prvního jednání, **má se jednat minimálně o všechny úkony uvedené v ustanovení § 118 odst. 1 a 2 OSŘ.**

Před koncentrací řízení by tedy mělo dojít vždy alespoň k následujícím úkonům:

- přednesení žaloby a žalobní odpovědi,
- výzva účastníkům k doplnění tvrzení a důkazů, je-li to potřebné,
- sdělení výsledků přípravy jednání,
- uvedení, která právně významná skutková tvrzení účastníků lze považovat za shodná a která právně významná skutková tvrzení zůstala sporná, a
- uvedení, které z dosud navržených důkazů budou provedeny.

Také druhý z vyslovených názorů lze hodnotit kladně, neboť jím bylo potvrzeno, že veškerá tvrzení a veškeré důkazy nemusí být předloženy, resp. označeny do konce prvního setkání účastníků sporu před soudem. Dle současného výkladu (který byl sice mnohdy aplikován, avšak nebyl potvrzen autoritativní judikaturou) může totiž první jednání trvat déle a může být rozloženo do několika jednání (setkání) účastníků před soudem. Díky tomu je tak možné zmírnit dopady zákonné koncentrace řízení, což je žádoucí zejména u složitějších sporů. U sporů jednoduchých je však nutné na soudy stále apelovat, aby řízení vedly tím způsobem, že bude při prvním jednání (z časového hlediska) zkoncentrováno a současně též ukončeno rozhodnutím, bez nutnosti odročování. To je ostatně základní princip předpokládaný ustanovením § 114b odst. 1 OSŘ, který je však bohužel naplňován spíše výjimečně.

JUDr. Jakub Celerýn,
advokát

[Mališ Nevrkla Legal, advokátní kancelář, s. r. o.](#)

Longin Business Center
Na Rybníčku 1329/5
120 00 Praha 2

Tel.: +420 296 368 350
Fax: +420 296 368 351
e-mail: law.office@mn-legal.eu

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)

- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)